

Guía Docente				
Datos Identificativos				2017/18
Asignatura (*)	Introdución á Auditoría		Código	650G01033
Titulación	Grao en Ciencias Empresariais			
Descriptor				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	2º cuatrimestre	Cuarto	Optativa	6
Idioma	Castelán			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Empresa			
Coordinación	Vara Arribas, Ricardo Jose		Correo electrónico	ricardo.vara@udc.es
Profesorado	Vara Arribas, Ricardo Jose		Correo electrónico	ricardo.vara@udc.es
Web				
Descrición xeral	Curso enfocado para que resulte de utilidade aos futuros profesionais que traballen en actividades relacionadas coa información financeira elaborada polas empresas: . Departamentos administrativos e contables . Analistas financeiros . Controllers . Asesores de empresa . Auditores internos ou externos. . Inspectores de facenda			

Competencias do título	
Código	Competencias do título
A3	CE3 - Comprender detalles do funcionamento empresarial, tamaño de empresas, rexións xeográficas, sectores empresariais, vinculación con coñecemento e teorías básicas.
A7	CE7 - Comprender os principios da lei e vincularlos co coñecemento de negocios e xestión.
A10	CE10 - Comprender e utilizar sistemas contables e financeiros.
A16	CE16 - Identificar aspectos relacionados e comprender o seu impacto na organización empresarial.
A18	CE18 - Identificar as características dunha organización.
B1	CB1 - Que os estudantes demostrasen posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeneral, e se adoita encontrar a un nivel que, se ben se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
B2	CB2 - Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
B3	CB3 - Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
B4	CB4 - Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado.
B5	CB5 - Que os estudantes desenvolvesen aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B6	CG1 - Que os estudantes formados sexan profesionais versátiles, capacitados tanto de iniciar o seu propio negocio como de desempeñar labores de deseño, planificación, organización, xestión, asesoramento e avaliación nas áreas e departamentos contables, financeiros e fiscais de organizacións empresariais, con especial referencia ás pequenas e medianas empresas.
B7	CG2 - Que os estudantes posúan unha elevada capacitación metodolóxica de xestión e tratamento da información que lles proporcione vantaxes competitivas, non só no seu labor profesional, senón nunha sociedade global en permanente transformación. Para iso, o Grao debe estar dotado dun axeitado nivel de interdisciplinidade, transversalidade e integración nas súas materias.

B8	CG3 - Que os estudantes presten especial atención aos cambios que, tanto en conceptos, coma en metodoloxía ou en aplicacións, implican no mundo empresarial as novas tecnoloxías da información e as comunicacións. Así mesmo deben poder obter e actualizar os coñecementos específicos que teñan como base a aparición de novas leis e regulamentos que afecten ao mundo fiscal, financeiro ou contable.
B9	CG4 - Que os estudantes integren a aprendizaxe na súa vida e no seu labor profesional, a través da metodoloxía de ensino que lles achega o Grao, o cal lles proporciona unha formación básica xeral que servirá como puntal para a formación continua ao longo da vida.
B10	CG5 - Que os estudantes teñan unha perspectiva integral e destreza no manexo dos conceptos, técnicas e ferramentas empregados en cada unha das diferentes áreas funcionais, con especial referencia ás contables, financeiras e fiscais da empresa; así como entender as relacións que existen entre elas e cos obxectivos xerais da organización. Todo iso tendo en conta os principios de sustentabilidade e responsabilidade social das mesmas.
B11	CG6 - Que os estudantes saiban identificar e anticipar oportunidades, asignar recursos, organizar a información, realizar asesoramento fiscal e contable, control orzamentario, xestión de tesouraría, auditorías de contas e temas concursais (suspensións de pagamentos e quebras), tomar decisións en condicións de incerteza e avaliar resultados.
B12	CG7 - Que os estudantes sexan capaces de liderar proxectos nas áreas de valoración da empresa, de dirección estratéxica e financeira; deben poder entender a información contable das empresas co fin de obter conclusións e realizar predicións tanto sobre rendementos coma sobre riscos futuros.
B13	CG8 - Que os estudantes identifiquen os requisitos legais da información financeira aos que a empresa debe enfrontarse.
B14	CG9 - Que os estudantes manifesten respecto aos dereitos fundamentais e de igualdade entre homes e mulleres, o respecto e a promoción dos Dereitos Humanos e os principios de igualdade de oportunidades, non discriminación e accesibilidade universal das persoas con discapacidade.
C1	CT1 - Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C2	CT2 - Dominar a expresión e a comprensión de forma oral e escrita dun idioma estranxeiro.
C3	CT3 - Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C4	CT4 - Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C5	CT5 - Entender a importancia da cultura emprendedora e coñecer os medios ao alcance das persoas emprendedoras.
C6	CT6 - Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C7	CT7 - Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	CT8 - Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias do título		
Comprender o proceso de elaboración financeira externa e os axentes implicados na mesma	A3	B1	
	A7	B2	
	A10	B3	
		B4	
		B5	
Aprender a normativa e a metodoloxía da auditoría de contas e a súa aplicación a distintos ámbitos empresariais	A3	B6	C6
	A7	B7	
	A16	B8	
	A18	B9	
		B10	

Reflexionar sobre os aspectos éticos asociados á elaboración e auditoría da información financeira	B11	C1
	B12	C2
	B13	C3
	B14	C4
		C5
		C6
		C7
		C8

Contidos	
Temas	Subtemas
A profesión do auditor	Responsables da elaboración da información financeira: o sistema de información contable. Natureza e obxectivos da auditoría de contas. A capacitación técnica. A independencia e a importancia dunha conduta ética. O acceso á profesión.
O marco normativo da auditoría de contas en España	Leis Mercantís de Aplicación. Lei de Auditoría de Contas. Regulamento de Auditoría de Contas. Normas Técnicas de Auditoría. Consultas e Notas emitidas polo ICAC. Recomendacións técnicas emitidas polas Corporacións Profesionais.
O proceso de auditoría de contas. Visión global	Elaboración do presuposto Carta de encargo Planificación do traballo Execución do traballo Emisión do Informe de Auditoría e da Carta de Debilidades do Control Interno
A importancia relativa ou materialidade	A súa determinación nas diversas fases do traballo Aspectos cuantitativos e cualitativos O concepto de erro tolerable As técnicas de mostro
O modelo de risco de auditoría	Descrición do modelo O risco inherente O risco de control O risco de detección
Os procedimentos de auditoría	Os obxectivos A metodoloxía do "directional testing"; A obtención de evidencia suficiente e axeitada. As probas de cumprimento e substantivas Anexo I: Carta de manifestacións da dirección Anexo II: Avaliación do principio contable de "empresa en funcionamento";
Execución e documentación do traballo	Plan global de auditoría Organización e documentación dos papeis de traballo Momento de execución do traballo Análise dos feitos posteriores ao peche. Control de calidade

O informe de auditoría	Formatos oficiais. Tipoloxía dos parágrafos intermedios. Circunstancias que modifican a opinión. Tipos de opinión. O proceso de decisión do auditor na emisión do informe.

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Proba de resposta breve	A3 A7 A10 A16 A18 B1 B2 B3 B4 B5 B6	1	6	7
Discusión dirixida	B7 B8 B9 B11 B12 B13 B14 C1 C2	12	24	36
Estudo de casos	B5	12	36	48
Sesión maxistral	B10 C3 C4 C5 C6 C7 C8	17	34	51
Atención personalizada		8	0	8
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado				

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Proba de resposta breve	Os alumnos deberán someterse a un control de respostas breves nas que poderán demostrar a suficiencia do traballo persoal realizado e dos coñecementos adquiridos
Discusión dirixida	Analizado un tema ou unha metodoloxía, fórmase a súa aplicación a distintas situacións nas que se esixe unha participación activa por parte do alumnado. A devandita participación require a súa previa preparación como traballo persoal.
Estudo de casos	Selecciónanse contas anuais e os seus correspondentes informes de auditoría depositados na Comisión Nacional do Mercado de Valores. Analízase a casuística existente en cada uns deles. O alumno que presenta o caso responde ás solicitudes de aclaración que lle realizan o seu compañeiros, os cales deben concluír cunha avaliación da información financeira presentada, os riscos existentes e o traballo realizado polo auditor.
Sesión maxistral	Presentación dos temas aos alumnos. Descrición dos obxectivos de aprendizaxe. Enfase práctico dos conceptos mais importantes.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Discusión dirixida Estudo de casos Sesión maxistral	O profesor presenta en clase unha aproximación crítica á elaboración e interpretación da información financeira, analizando os posibles motivos que os elaboradores da devandita información puidesen ter para terxiversala. A actitude de "escepticismo profesional", inherente ao traballo do auditor, transmítese coa finalidade de que o alumno poida entender os distintos enfoques cos que o auditor aborda o seu traballo. A análise de riscos propón deseñar probas de auditoría que permitan identificar debilidades nos controis internos das compañías.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Discusión dirixida	B7 B8 B9 B11 B12 B13 B14 C1 C2	Asistencia participativa na clase. Calidade das intervencións e das cuestións plantexadas.	20
Estudo de casos	B5	Dificultade do traballo seleccionado, calidade da exposición da avaliación riscos, defensa das conclusións acadadas.	20
Proba de resposta breve	A3 A7 A10 A16 A18 B1 B2 B3 B4 B5 B6	Proba escrita obrigatoria	60

Outros		

Observacións avaliación

Cualificación

de non presentado. Corresponde ao alumnado, cando só participe de actividades de avaliación que teñan unha ponderación inferior ao 20% sobre a cualificación final, con independencia da cualificación acadada.

Na segunda

oportunidade aplicaranse os mesmos criterios de avaliación que na primeira oportunidade.

Para aqueles

alumnos que poidan optar á oportunidade adiantada (decembro), a avaliación consistirá na realización dun único exame que valore a totalidade dos contidos e competencias da materia. É dicir, no caso de que ao alumno se lle conceda unha oportunidade de "avaliación adiantada", e só neste caso, para aprobar a materia, o alumno deberá superar unha proba mixta oral e/ou escrita encamiñada a evaluar todas as competencias e contidos propios da materia.

Alumnado con

reconocimiento de dedicación a tempo parcial y dispensa académica de exención de asistencia: Salvo para las fechas aprobadas en la Junta de Facultad, en lo que respecta a la prueba mixta, para las restantes pruebas, se acordará al inicio del curso un calendario específico de fechas compatible con su dedicación, motivo por el cual, dicho alumnado deberá ponerse en contacto con el profesor en los primeros diez días del cuatrimestre en que la materia se imparta, con el fin de fijar el citado calendario. Las pruebas tendrán el mismo formato que para los alumnos con dedicación a tiempo completo.

Fontes de información

Bibliografía básica

- J. Antonio Arcenegui - Isabel Gómez - Horacio Molina (2002). MANUAL DE AUDITORÍA FINANCIERA . Desclee de Brouwer
  - (2015). Ley 22/2015, de 20 de julio, de Auditoría de Cuentas.. «BOE» núm. 173, de 21 de julio de 2015, páginas 60273 a 60366 (94 págs.)
  - (2011). Real Decreto 1517/2011, de 31 de octubre, por el que se aprueba el Reglamento que desarrolla el texto refundido de la Ley de Auditoría de Cuentas, aprobado por el Real Decreto Legislativo 1/2011, de. <http://boe.es/boe/dias/2011/11/04/pdfs/BOE-A-2011-17395.pdf>
  - ICAC/IFAC (2013). Normas Internacionales de Auditoría. <http://www.icac.meh.es/Temp/20130627190704.PDF>
- O manual presenta unha visión profunda e clara da actividade de auditoría de contas anuais. A tal fin, o libro divídese en dúas partes. A Parte I, "O proceso de auditoría", describe en detalle as fases de traballo (planificación, execución e emisión do informe); efectúa unha exposición exhaustiva dos conceptos clave (importancia relativa, risco de auditoría e evidencia); e presenta unha análise detallada do informe de auditoría. A Parte II, "Os ciclos de operacións e as áreas de traballo", presenta dun xeito práctico e aplicada ao traballo concreto de cada epígrafe das contas anuais, como interveñen os conceptos subliñados na parte primeira. Deste xeito, a estrutura dos capítulos recolle unha análise de obxectivos, riscos e procedementos para afrontar estes. O aspecto normativo cóbrese co real decreto lexislativo e o seu desenvolvemento regulamentario, que ofrecen un texto sistemático e unificado comprensivo da normativa aplicable á actividade de auditoría de contas na actualidade. Por último, a adaptación do compendio que forman as normas internacionais de auditoría integran a normativa reguladora da actividade de auditoría de contas, de conformidade co disposto no artigo 6 do texto refundido da Lei de Auditoría de Contas mencionado anteriormente.

Bibliografía complementaria

Recomendacións
Materias que se recomenda ter cursado previamente
Contabilidade Financeira I/650G01013 Contabilidade Financeira II/650G01017
Materias que se recomenda cursar simultaneamente
Materias que continúan o temario
Observacións

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente de acordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías